

**Kwaliteit van de
PROGRAMMA BEGROTING
van de gemeente WAALRE**

Bijlagen

Rekenkamercommissie Waalre
Waalre, januari 2007

Inhoudsopgave: rapport Bijlagen

Bijlage 1 Checklist Besluit Begroting en Verantwoording	pag. 3
Bijlage 2 Checklist 212 verordening Waalre	pag. 7
Bijlage 3 Checklist Programma's	pag. 9
Programma Woonomgeving	pag. 9
Programma Leefomgeving	pag. 11
Programma Bestuur	pag. 13
Programma Economie	pag. 14
Bijlage 4 Checklist Paragrafen	pag. 16
Paragraaf Lokale Heffingen	pag. 16
Paragraaf Weerstandsvermogen	pag. 17
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	pag. 18
Paragraaf Financiering	pag. 19
Paragraaf Verbonden Partijen	pag. 20
Paragraaf Grondbeleid	pag. 21
Paragraaf Bedrijfsvoering	pag. 22
Bijlage 5 Checklist Collegeprogramma	pag. 23
Bijlage 6 Vragenlijst	pag. 24
Bijlage 7 Resultaten enquête	pag. 33

Bijlage 1: checklist BESLUIT BEGROTING EN VERANTWOORDING

artikel	vraag	ja	deels	nee	toelichting
2.1	wordt het stelsel van baten en lasten toegepast?				
2.2	zijn de baten, lasten v/h begrotingsjaar in de begroting opgenomen, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar leiden?				
2.3	zijn de baten en lasten geraamd tot hun bruto bedrag?				
2.4.	wordt de over het eigen vermogen berekende bespaarde rente tot de baten en lasten gerekend?				
4.1.	is de indeling van de begroting en de jaarrekening identiek?				Niet bekend
7.1.	bestaat de begroting tenminste uit de beleidsbegroting en de financiële begroting				
7.2.	bestaat de beleidsbegroting ten minste uit het programmaplan en de paragrafen				
7.3.	bestaat de financiële begroting ten minste uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting plus de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting?				
8.1	bevat het programmaplan de te realiseren programma's, het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien?				
8.3.	bevat het programmaplan per afzonderlijk programma:				
	a. de doelstelling: in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten				
	b. de wijze waarop ernaar gestreefd zal worden die effecten te bereiken?				
	c. de raming van de baten en lasten?				
8.5.	bevat het overzicht algemene dekkingsmiddelen ten minste:				
	a. lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is				
	b. algemene uitkeringen				
	c. dividend				
	d. saldo van de financieringsfunctie				
	e. saldo tussen compensabele BTW en uitkering uit het BCF				
	f. overige algemene dekkingsmiddelen				
8.6.	is het bedrag voor onvoorzien geraamd voor de begroting in zijn geheel of per programma?				In zijn geheel,
9.1	worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten alsmede tot de lokale heffingen				
9.2.	bevat de begroting ten minste de volgende paragrafen				
	a. lokale heffingen				
	b. weerstandsvermogen				
	c. onderhoud kapitaalgoederen				
	d. financiering				
	e. bedrijfsvoering				
	f. verbonden partijen				
	g. grondbeleid				

artikel	vraag	ja	deels	nee	toelichting
10.	bevatten de lokale heffingen in deze paragraaf tenminste:				
	a. de geraamde inkomsten				
	b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen				
	c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen				
	d. een aanduiding van de lokale lastendruk				
	e. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid				
11.1	bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen:				
	- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken				
	- een inventarisatie van de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie				
11.2	bevat de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen ten minste:				
	- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit				
	- een inventarisatie van de risico's				
	- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's				
12.1	bevat de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen ten minste de volgende kapitaalgoederen:				
	- wegen				
	- riolering				
	- water				Niet terug te vinden
	- groen				
	- gebouwen				
12.2	wordt van de kapitaalgoederen aangegeven:				
	- het beleidskader				Zie nota's
	- de uit het beleidskader voortvloeiende financiële gevolgen				
	- de vertaling van de financiële consequenties in de begroting				
13.	bevat de paragraaf betreffende de financiering tenminste de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsfunctie				
14.	wordt in de paragraaf bedrijfsvoering tenminste inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering?				
15.	bevat de paragraaf Verbonden partijen ten minste:				
	- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting				Visie wel; in hoeverre doelen worden gerealiseerd, wordt meestal niet vermeld
	- de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen				Summier.

artikel	vraag	ja	deels	nee	toelichting
16.	bevat de paragraaf betreffende het grondbeleid ten minste:				
	- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen				
	- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert				
	- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie				
	- een onderbouwing van de geraamde winstmarge				
17.	bevat het overzicht van baten en lasten:				
	- per programma, of per programmaonderdeel, de raming van de baten, lasten en het saldo				
	- het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen en het geraamde bedrag voor onvoorzien				
	- het geraamde resultaat voor bestemming				
	- de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma				
	- het geraamde resultaat na bestemming				
19.	bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten ten minste:				
	- het gerealiseerde bedrag van het voorvorige begrotingsjaar.				
	- het geraamde bedrag van het vorige begrotingsjaar				
	- het geraamde bedrag van het begrotingsjaar				
	- een overzicht van geraamde incidentele baten en lasten				
- de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en de verschillen tussen begrotingsjaar, vorige begrotingsjaar en voorvorig begrotingsjaar indien er sprake is van aanmerkelijke verschillen				Niet met voorvorige begrotingsjaar.	
20.1	bevat de uiteenzetting van de financiële positie een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen				
20.2	Is daarnaast aandacht besteed aan:				
	de aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume				
	de investeringen onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
	de financiering				
	de stand en het verloop van de reserve en de voorzieningen				
21	bevat de toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie ten minste:				
	- de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd				
	- een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de uiteenzetting van de financiële positie van het vorige begrotingsjaar				

artikel	vraag	ja	deels	nee	toelichting
22.1	bevat de meerjarenraming een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar				
22.2	bevat de meerjarenraming en uiteenzetting van de financiële positie				
23.	bevat de toelichting op de meerjarenraming tenminste:				
	- de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd				
	- een toelichting op belangrijke ontwikkelingen t.o.v. de vorige meerjarenbegroting				
Conclusies	<p>De begroting voldoet bijna volledig aan de eisen die in de BBV zijn gesteld, enkele mineure punten daargelaten. Deze hebben betrekking op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tav de toelichting op het overzicht van baten en lasten worden wat betreft de ramingen de verschillen tussen begrotingsjaar en voorvorig begrotingsjaar niet gegeven. - De beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen zijn weliswaar beschreven maar op summere wijze, - De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting, is wel in de begroting beschreven, maar hoe en in hoeverre de betreffende doelen worden gerealiseerd, wordt veelal niet vermeld. - Het beleidskader van de kapitaalgoederen wordt niet in de begroting zelf maar in onderliggende nota's beschreven, - Over het kapitaalgoed water is niets te vinden in de begroting. 				

Bijlage 2 checklist 212 VERORDENING WAALRE

artikel	vraag	ja	deels	nee	toelichting
2.1	heeft de raad een programma-indeling vastgesteld?	■			
	heeft de raad per programma vastgesteld:				
2.2.	de beoogde maatschappelijke effecten	■			
2.2	de te leveren goederen en diensten	■			
2.2	de baten en lasten	■			
2.3	heeft het college per programma indicatoren voorgesteld m.b.t. beoogde maatschappelijke effecten en te leveren goederen en diensten	■			
3.1.	wordt in de begroting een overzicht gegeven van de toedeling van de producten uit de productenraming aan de programma's	■			
4.1.	heeft het college uiterlijk 30 mei een kadernota aangeboden			■	
4.2.	is deze nota uiterlijk 15 juli door de raad vastgesteld?			■	
5.1.	heeft het college regels opgesteld die waarborgen dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt?	■			
9.1	is al het beleid waartoe de raad heeft besloten in de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenramingen opgenomen?	■			
	Wordt in de paragraaf lokale heffingen ten minste verslag gedaan van de:				
16.4	opbrengsten per lokale heffing	■			
16.4	het volume en het bedrag aan kwijtscheldingen	■			
16.4	kostendekkendheid van rioolrechten en afvalstoffenheffing	■			
16.4	de lokale lastendruk voor eph's, mph's en bedrijven	■			
17.2	worden in de paragraaf weerstandsvermogen de risico's van materieel belang aangegeven en een inschatting van de kans dat deze zich voordoen?		■		Geen inschatting in kwantitatieve zin
	wordt speciale aandacht gegeven aan:				
17.2	zijn in de paragraaf weerstandsvermogen ten minste de risico's opgenomen bij de vierjaarlijks op te stellen nota weerstandsvermogen en risicomanagement		■	■	Niet 4/jaarlijks, soms vooruit gekeken, niet Risico Management
17.2	Wordt in de paragraaf weerstandsvermogen de weerstandscapaciteit aangegeven en de mate waarin schade en verliezen van risico's van materieel belang hiermee kunnen worden opgevangen	■			
	wordt in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verslag gedaan over de voortgang van het geplande onderhoud en eventueel achterstallig onderhoud aan:				
18.4	openbaar groen	■	■		Summier, verwijzing naar meerjarenbestek
18.4	water			■	Niet, lijkt nvt
18.4	wegen	■			Zie wegenbeheersplan
18.4	kunstwerken			■	Niet, lijkt nvt
18.4	straatmeubilair	■			
18.4	riolering	■			Verwijzing naar GRP
18.4	gebouwen	■			Verwijzing naar beheerplan gebouwen

	wordt in de paragraaf financiering in ieder geval verslag gedaan van:				
19	kasgeldlimiet				
19	reterisiconorm				
19	liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar				
19	rentevisie				
19	rentekosten en rente-opbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie				
	wordt in de bedrijfsvoeringparagraaf ingegaan op de tijdelijke en actuele onderwerpen die aandacht behoeven?				
20	wordt in de bedrijfsvoeringparagraaf ingegaan op de uitvoering van de 213a -onderzoeken				
	wordt in de paragraaf verbonden partijen per verbonden partij vermeld:				
21.2	het openbaar belang				
21.2	het eigen vermogen				Niet uitgesplitst, ook niet overal van toepassing. Wel beter om op te nemen. Nu summier ´verpakt´ in onderdeel Risico
21.2	de solvabiliteit				
21.2	het financiële resultaat				
21.2	het financiële belang				
21.2	de zeggenschap van de gemeente				
	wordt in de paragraaf verbonden partijen ten minste ingegaan op:				
21.4	nieuwe verbonden partijen				Lijkt hier niet van toepassing te zijn.
21.4	beëindiging van bestaande verbonden partijen				
21.4	wijzigingen van bestaande verbonden partijen				
21.4	eventuele problemen bij bestaande verbonden partijen				
	wordt in de paragraaf grondbeleid ingegaan op de uitvoering van de nota grondbeleid, met name de:				
22.2	- belangrijkste financiële ontwikkelingen zoals verlies /winstverwachtingen, de verwerving van gronden etc.				
22.2	- relaties van het grondbeleid met de programma's				
Conclusies	<p>De begroting voldoet bijna volledig aan de eisen die in de 212-verordening zijn gesteld. Op enkele punten zijn (niet zwaarwegende) opmerkingen te plaatsen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - in de paragraaf weerstandsvermogen worden geen inschatting (in kwantitatieve zin) gegeven van de kans dat de risico's van materieel belang zich voordoen. - in de paragraaf weerstandsvermogen zijn de risico's bij de vierjaarlijks op te stellen nota weerstandsvermogen en risicomanagement niet opgenomen. Weliswaar wordt in dit kader "vooruit" gekeken, maar niet op een structurele 4-jaarlijkse basis. Het onderdeel risico management (inschatten, waarderen, prioriteren, managen, monitoren en evalueren van risico's) is onderbelicht. - in de paragraaf verbonden partijen wordt per verbonden partij maar ten dele melding gemaakt van het openbaar belang, het eigen vermogen, de solvabiliteit, het financieel resultaat en het financieel belang. Deze uitsplitsing is niet gemaakt maar is o.i. ook niet overal van toepassing. Het lijkt ons beter eea op te nemen. Het is nu (te) summier ´verpakt´ in het onderdeel Risico. - in de paragraaf verbonden partijen wordt niet ingegaan op nieuw verbonden partijen 				

Bijlage 3 Checklist Programma's

Programma WOONOMGEVING

vraag	ja	deels	nee	toelichting
is voldoende duidelijk uit welke beleidsterreinen het programma uiteenvalt?				
is voldoende duidelijk wie voor de uitvoering van het programma politiek verantwoordelijk is				
Wordt voldoende inzicht geboden welke beleidsnota's op het programma van toepassing zijn?				Alleen bij acties tav grondpolitiek. Niet bij andere
is het collegeprogramma voldoende meegenomen in de begroting? d.w.z.:				
- beleidsmatig				
- financiële vertaling				Zie opm. elders
1e W-vraag: wat willen we bereiken				
zijn beoogde maatschappelijke effecten duidelijk omschreven?				
zijn de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen een logische afgeleide van de te bereiken maatschappelijke effecten?				Visie wordt weliswaar goed neergezet, maar vertaling naar maatschappelijke effecten is in tekst "verpakt". Goede indicatoren worden niet gebruikt
zijn er aangaande de kwalitatieve doelstellingen indicatoren benoemd?				
is bij de indicatoren voldoende onderscheid tussen:				
effectindicatoren (doel/effect)				
prestatie-indicatoren (productie)				Er wordt weinig gebruik gemaakt van indicatoren.
volume/areaal indicatoren (aantallen)				Gevolg: moeilijk afrekenbaar.
inputindicatoren (middelen)				Doelen vaag geformuleerd.
2e W-vraag: wat gaan we daarvoor doen?				
is voldoende duidelijk welk(e) beleid(snota's) het komende begrotingsjaar wordt aangepakt?				
is voldoende duidelijk welke projecten/investeringen het komende begrotingsjaar worden opgestart, uitgevoerd of afgerond?				
is voldoende duidelijk wat er het komende jaren aan nieuw beleid zal worden uitgevoerd?				Verschil tussen oud en nieuw beleid is moeilijk te achterhalen.
is voldoende duidelijk wat er niet meer gebeurt (oud voor nieuw)?				Wel is er een goede verschillenanalyse 2006 2007 opgenomen.
is de relatie tussen wat de 2e en de 1e W-vraag voldoende duidelijk?				
3e W-vraag: wat mag het kosten				
wordt per product waaruit het programma uiteenvalt aangegeven wat de baten en de lasten zijn?				De vraag "wat gaan de acties/plannen kosten, is lastig te achterhalen, laat staan wat oud en nieuw beleid in deze is.
wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen bestaand en nieuw beleid?				
is voldoende duidelijk welke bedragen aan reserves worden toegevoegd of uit de reserves worden onttrokken				
Algemeen				
volledigheid				
consistentie/samenhang				
concreetheid				

in termen van maatschappelijke effecten geformuleerd				Zie eerder gemaakte opmerkingen.
meetbaarheid				
realiteitsgehalte				
tijdgebondenheid				
vertaling naar concrete activiteiten				
aansluiting financieel kader				
Conclusie	<p>Over het algemeen een positief oordeel over het programma Woonomgeving. Er zijn enkele minpunten/verbeterpunten te noemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de maatschappelijke effecten kunnen scherper worden aangegeven, alleen al door er een aparte rubriek van te maken - het wordt niet duidelijk aangegeven wat oud en nieuw beleid is. Het is een behoorlijk gepuzzel hier enigszins zicht op te krijgen. - Hoewel doelen op strategisch niveau goed zijn geformuleerd, is de vertaalslag naar concrete doelen die meetbaar en daardoor controleerbaar zijn, soms niet gemaakt. Een uitspraak als “meer woningen bouwen” krijgt mee inhoud als aangegeven wordt hoeveel of verbetering luchtkwaliteit (hoeveel beter?) aantal verkeersslachtoffer (wat betekent dit?). Zo zijn er bij elke doelstelling wel indicatoren te benoemen die nu echter ontbreken. Zonder deze aan te geven c.q. te kwantificeren, wordt elk doel haalbaar (Meer woningen: 1 is meer dan 0) en wordt het voor de raad lastig op basis van meetbare doelen haar controlerende taak waar te maken. - Het is niet duidelijk te achterhalen wat te voeren acties/projecten gaan kosten. Dit is niet in het programma terug te vinden. - Een verwijzing naar achterliggende nota ontbreekt vaak. Alleen bij de actie actieve grondpolitiek vindt een verwijzing plaats. 			

Programma LEEFOMGEVING

vraag	ja	deels	nee	toelichting
is voldoende duidelijk uit welke beleidsterreinen het programma uiteenvalt?				
is voldoende duidelijk wie voor de uitvoering van het programma politiek verantwoordelijk is				
Wordt voldoende inzicht geboden welke beleidsnota's op het programma van toepassing zijn?				
is het collegeprogramma voldoende meegenomen in de begroting?d.w.z.:				
- beleidsmatig				
- financiële vertaling				
1e W-vraag: wat willen we bereiken				
zijn de beoogde maatschappelijke effecten duidelijk omschreven?				
zijn de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen een logische afgeleide van de te bereiken maatschappelijke effecten?				
zijn er aangaande de kwalitatieve doelstellingen indicatoren benoemd?				
is bij de indicatoren voldoende onderscheid tussen:				
effectindicatoren (doel/effect)				
prestatie-indicatoren (productie)				
volume/areaal indicatoren (aantallen)				
inputindicatoren (middelen)				
2e W-vraag: wat gaan we daarvoor doen?				
is voldoende duidelijk welk(e) beleid(snota's) het komende begrotingsjaar wordt aangepakt?				
is voldoende duidelijk welke projecten/investeringen het komende begrotingsjaar worden opgestart, uitgevoerd of afgerond?				
is voldoende duidelijk wat er het komende jaren aan nieuw beleid zal worden uitgevoerd?				
is voldoende duidelijk wat er niet meer gebeurt (oud voor nieuw)?				
is de relatie tussen wat de 2e en de 1e W-vraag voldoende duidelijk?				
3e W-vraag: wat mag het kosten				
wordt per product waaruit het programma uiteenvalt aangegeven wat de baten en de lasten zijn?				
wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen bestaand en nieuw beleid?				
is voldoende duidelijk welke bedragen aan reserves worden toegevoegd of uit de reserves worden onttrokken				
Algemeen				
volledigheid				
consistentie/samenhang				
concreetheid				
in termen van maatschappelijke effecten geformuleerd				
meetbaarheid				
realiteitsgehalte				
tijdgebondenheid				
vertaling naar concrete activiteiten				

aansluiting financieel kader			
Conclusie	<p>De opmerkingen die de RKC wil maken bij het programma leefomgeving zijn in grote lijnen identiek aan die welke gemaakt zijn bij het programma woonomgeving. In totaliteit scoort het programma positief enkele opmerkingen daargelaten. Verbeteringen zijn te bereiken op de volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een betere vertaling van voorgestelde acties c.q. projecten in financiële termen. Weliswaar wordt duidelijk gemaakt wat we ervoor gaan doen, maar minder duidelijk is wat een en ander gaat kosten. - Evenals in het programma Woonomgeving is ook in dit programma weinig aandacht besteed aan de formulering van doelen in concreet meetbare termen. Ook in de voorgenomen acties en projecten komt dit gemis naar voren. Weliswaar worden overal prestatie indicatoren genoemd, maar bijna nergens worden waarden aan deze indicatoren toegekend. Het gebruik van de woorden meer, hogere, minder, etc. is legio. Aangeven wat meer, minder en hoger is wordt nauwelijks gedaan. Op deze wijze wordt het voor de raad straks lastig te bepalen of voldoende uitvoering is gegeven aan het programma. - Het verschil tussen nieuw en oud beleid is lastig of niet te achterhalen. - De beoogde maatschappelijke effecten van “wat we willen bereiken” worden summier aangegeven. In het onderdeel “wat gaan we daarvoor doen” wordt hier nader op ingegaan, maar ook daar is het lastig enige structuur te vinden in deze effecten. - Een verwijzing naar achterliggende nota ontbreekt meestal. 		

Programma BESTUUR:

vraag	ja	deels	nee	toelichting
is voldoende duidelijk uit welke beleidsterreinen het programma uiteenvalt?				
is voldoende duidelijk wie voor de uitvoering van het programma politiek verantwoordelijk is				
Wordt voldoende inzicht geboden welke beleidsnota's op het programma van toepassing zijn?				
is het collegeprogramma voldoende meegenomen in de begroting?d.w.z.:				
- beleidsmatig				
- financiële vertaling				
1e W-vraag: wat willen we bereiken				
zijn de beoogde maatschappelijke effecten duidelijk omschreven?				
zijn de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen een logische afgeleide van de te bereiken maatschappelijke effecten?				
zijn er aangaande de kwalitatieve doelstellingen indicatoren benoemd?				
is bij de indicatoren voldoende onderscheid tussen:				
effectindicatoren (doel/effect)				
prestatie-indicatoren (productie)				
volume/areaal indicatoren (aantallen)				
inputindicatoren (middelen)				
2e W-vraag: wat gaan we daarvoor doen?				
is voldoende duidelijk welk(e) beleid(nota's) het komende begrotingsjaar wordt aangepakt?				
is voldoende duidelijk welke projecten/investeringen het komende begrotingsjaar worden opgestart, uitgevoerd of afgerond?				
is duidelijk wat het komende jaren aan nieuw beleid wordt uitgevoerd?				
is voldoende duidelijk wat er niet meer gebeurt (oud voor nieuw)?				
is de relatie tussen wat de 2e en de 1e W-vraag voldoende duidelijk?				
3e W-vraag: wat mag het kosten				
wordt per product in het programma aangegeven wat baten en lasten zijn?				
wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen bestaand en nieuw beleid?				
is voldoende duidelijk welke bedragen aan reserves worden toegevoegd of uit de reserves worden onttrokken				
Algemeen				
volledigheid				
consistentie/samenhang				
concreetheid				
in termen van maatschappelijke effecten geformuleerd				
meetbaarheid				
realiteitsgehalte				
tijdgebondenheid				
vertaling naar concrete activiteiten				
aansluiting financieel kader				
conclusie	De conclusies bij het programma Bestuur zijn identiek aan die bij de vorige twee programma's			

Programma ECONOMIE:

vraag	ja	deels	nee	toelichting
is voldoende duidelijk uit welke beleidsterreinen het programma uiteenvalt?				Over beleidsterreinen wordt niet gesproken, wel worden enkele acties genoemd
is voldoende duidelijk wie voor de uitvoering van het programma politiek verantwoordelijk is				
Wordt voldoende inzicht geboden welke beleidsnota's op het programma van toepassing zijn?				Neen, er wordt geen verwijzing gegeven naar onderliggende nota's dan alleen de nota toekomstvisie 2020
is het collegeprogramma voldoende meegenomen in de begroting?d.w.z.:				
- beleidsmatig				
- financiële vertaling				Van een financiële vertaling is geen sprake.
1e W-vraag: wat willen we bereiken				
zijn de beoogde maatschappelijke effecten duidelijk omschreven?				Deze worden in vage bewoordingen verwoord en "verpakt" inde tekst.
zijn de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen een logische afgeleide van de te bereiken maatschappelijke effecten?				Die slag is moeilijk te maken; van kwantitatieve doelen is geen sprake.
zijn er aangaande de kwalitatieve doelstellingen indicatoren benoemd?				In dit programma ontbreken indicatoren.
is bij de indicatoren voldoende onderscheid tussen:				
effectindicatoren (doel/effect)				In dit programma ontbreken indicatoren.
prestatie-indicatoren (productie)				
volume/areaal indicatoren (aantallen)				
inputindicatoren (middelen)				
2e W-vraag: wat gaan we daarvoor doen?				
is voldoende duidelijk welk(e) beleid(snota's) het komende begrotingsjaar wordt aangepakt?				
is voldoende duidelijk welke projecten/ investeringen het komende begrotingsjaar worden opgestart, uitgevoerd of afgerond?				Het programma benoemt niet duidelijk projecten, wel initiatieven maar dat zijn eenregelige uitspraken.
is voldoende duidelijk wat er het komende jaren aan nieuw beleid zal worden uitgevoerd?				Het is niet duidelijk wat nieuw en continuering van oud beleid is.
is voldoende duidelijk wat er niet meer gebeurt (oud voor nieuw)?				
is de relatie tussen wat de 2e en de 1e W-vraag voldoende duidelijk?				
3e W-vraag: wat mag het kosten				
wordt per product waaruit het programma uiteenvalt aangegeven wat de baten en de lasten zijn?				Het lasten baten overzicht is bijzonder summier en het is niet duidelijk welke kosten/investeringen gemoeid zijn tbv genoemde initiatieven.
wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen bestaand en nieuw beleid?				Zie eerder gemaakte opmerking.
is voldoende duidelijk welke bedragen aan reserves worden toegevoegd of uit de reserves worden onttrokken				

Algemeen					
volledigheid					
consistentie/samenhang					
concreetheid					
in termen van maatschappelijke effecten geformuleerd					
meetbaarheid					
realiteitsgehalte					
tijdgebondenheid					
vertaling naar concrete activiteiten					
aansluiting financieel kader					
Conclusie	<p>De RKC heeft moeite met de kwaliteit van het programma Economie. Bekend is dat dit programma ook in andere gemeente aan de magere kant is, maar het voorliggende programma is wel behoorlijk "uitgekleed". De minpuntjes die bij de andere drie programma's zijn gemaakt, komen hier in versterkte mate terug.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een vertaling naar financiële gevolgen ontbreekt. De slag naar wat gaan we doen en wat gaan dat kosten, ontbreekt. - Er worden geen concrete projecten genoemd maar alleen initiatieven c.q. eenregelige acties waaraan geen indicatoren of meetbare resultaten zijn gekoppeld. - Leggen we het programma tegen de "SMART"-eisen dan is de score duidelijk negatief. - Een onderscheid in oud en nieuw beleid is niet te maken. - Er wordt geen verwijzing gegeven naar onderliggende nota's dan alleen de nota toekomstvisie 2020. 				

Bijlage 4 Checklist paragrafen

LOKALE HEFFINGEN

vraag	ja	deels	nee	toelichting
Wordt voldoende inzicht gegeven in het beleid m.b.t. de lokale heffingen?				
Wordt voldoende inzicht gegeven in de inkomsten die met de lokale heffingen (per heffing) worden gerealiseerd?				
wordt voldoende inzicht gegeven in de tarieven die in het begrotingsjaar worden gehanteerd?				
wordt voldoende inzicht gegeven in de ontwikkeling van de tarieven op de langere termijn?				Zeer summiere vooruitblik 2007-2010
wordt voldoende inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de tarieven rioolrechten en afvalstoffenheffing?				Er wordt wel gesproken over kostendekkend, maar geen inzicht gegeven hoe eea te realiseren.
wordt voldoende inzicht gegeven in de lastendruk per huishouden (eph/mph/bedrijven)				Alen voor mph
wordt inzicht gegeven in de verdeling van de belastingdruk over de diverse bevolkingsgroepen en belanghebbenden				Dit gebeurt niet; enige onderscheid wordt gemaakt naar mph.
wordt voldoende inzicht gegeven hoe de tarieven zich verhouden tot andere gemeenten (in de regio)?				Een vergelijking van tarieven met andere gemeenten wordt niet gegeven.
wordt er een beschrijving gegeven van het kwijtscheldingsbeleid?				
wordt voldoende inzicht gegeven in de bedragen die met kwijtschelding gemoeid zijn?				
algemeen				
verwijzing naar relevante beleidsnota's				
samenvatting van geldend beleid				
specifiek				
meetbaarheid				
realistisch				
tijdgebonden				
Conclusie	<p>Op enkele uitzonderingen na, voldoet de paragraaf lokale heffingen aan de criteria die in de checklist worden gesteld. Enkele opmerkingen c.q. verbeterpunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt beperkt inzicht gegeven in de tariefontwikkeling op de langere termijn. Aanbevolen wordt een toekomstperspectief in deze te geven. - Er wordt in de begroting aangegeven dat er gestreefd wordt naar kostendekkendheid. Inzicht hoe dit wordt bereikt, wordt niet of nauwelijks gegeven. Een toelichting hierop is aan te bevelen. - Er wordt uitsluitend een lastendruk voor mph gegeven en niet voor eph, bedrijven, diverse bevolkingsgroepen en belanghebbenden. Nagegaan dient te worden of een dergelijke uitsplitsing voor de gemeente Waalre van toepassing is. Zo ja, dan bevelen wij dat aan. - Er wordt geen inzicht gegeven hoe de tarieven zich verhouden tot andere gemeenten (in de regio). Om inzicht te geven hoe Waalre 'staat' tov de andere gemeenten, bevelen wij aan de tarieven van andere gemeenten in de regio op te nemen in de begroting. 			

WEERSTANDSVERMOGEN

vraag	ja	deels	nee	toelichting
wordt voldoende inzicht gegeven in het beleid inzake risico's cq. Risicomanagement				Onder de noemer beleidskader wordt verwezen naar de nota reserves en voorzieningen 2006.
wordt voldoende inzicht gegeven m.b.t. het beleid inzake weerstandscapaciteit?				
wordt voldoende inzicht gegeven in het totale risicoprofiel				
wordt voldoende inzicht gegeven in de samenstelling van dit risicoprofiel?				
wordt voldoende inzicht gegeven in de wijzigingen van dit profiel t.o.v. de vorige begroting of de vorige jaarcijfers?				Dit vindt maar zeer ten dele plaats.
wordt voldoende inzicht gegeven in de beschikbare weerstandscapaciteit?				
wordt voldoende inzicht gegeven in de incidentele en structurele weerstandscapaciteit				
wordt voldoende inzicht gegeven in het weerstandsvermogen?				
wordt een weging gegeven aan dit vermogen (onvoldoende, voldoende etc?)				
wordt voldoende ingegaan op actuele ontwikkelingen				
algemeen				
verwijzing naar relevante beleidsnota's				
samenvatting van geldend beleid				
specifiek				
meetbaarheid				
realistisch				
tijdgebonden				
Conclusie	De paragraaf weerstandsvermogen voldoet bijna volledig aan de criteria die in de checklist zijn gesteld. Aandacht verdient slechts het volgende punt: <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt onvoldoende inzicht gegeven in de wijzigingen van het risicoprofiel t.o.v. de vorige begroting of de vorige jaarcijfers. Om het inzicht van de raad te verhogen in de ontwikkeling tov het vorige jaar is het goed deze wijzigingen in de begroting op te nemen. 			

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

vraag	ja	deels	nee	toelichting
wordt voldoende inzicht gegeven in de samenhang tussen kapitaalgoederen en de programma's				Er wordt weliswaar her en der verwezen naar de betreffende programma's, maar het vinden van een duidelijke samenhang is lastig te achterhalen
wordt in voldoende mate op de verschillende soorten kapitaalgoederen ingegaan?				
wordt verslag gedaan van de voortgang van de geplande onderhoudswerkzaamheden en eventueel achterstallig onderhoud				Hiervoor wordt nadrukkelijk verwezen naar de onderliggende nota's.
wordt inzicht gegeven in het kader voor de inrichting van het onderhoud en het beoogde onderhoudsniveau				Zie onderliggende nota's.
wordt voldoende inzicht gegeven in de hierbij behorende normensystematiek en het meerjarig budgettaire beslag				Zie onderliggende nota's en onderdeel financiële consequenties.
wordt voldoende inzicht gegeven wanneer de beheersplannen worden aangepast				
algemeen				
verwijzing naar relevante beleidsnota's				
samenvatting van geldend beleid				
specifiek				
meetbaarheid				
realistisch				
tijdgebonden				
Conclusie	De paragraaf Kapitaalgoederen voldoet bijna volledig aan de criteria uit de checklist. In deze paragraaf wordt nadrukkelijk verwezen naar onderliggende nota's/plannen. De enige (kritische) opmerking die gemaakt kan worden heeft betrekking op de e samenhang tussen de paragraaf kapitaalgoederen en de programma's. Deze samenhang is er wel maar is moeilijk uit de tekst te halen. Net als bij de overige paragrafen zijn kritische kanttekeningen te plaatsen bij de "SMART" aspecten Meetbaarheid en Tijdgebondenheid.			

FINANCIERING

vraag	ja	deels	nee	toelichting
wordt inzicht gegeven in de rente visie				
wordt voldoende ingegaan op het algemene beleid m.b.t. de financiering				
wordt verslag gedaan van de rentekosten en rentebaten verbonden aan financieringsfunctie?				
wordt ingegaan op garanties				nvt
wordt ingegaan op verstrekte leningen				nvt
wordt ingegaan op renterisico's op korte termijn				nvt
wordt inzicht gegeven in de verwachte kasgeldlimiet				
wordt inzicht gegeven in de liquiditeitsplanning voor lange termijn				
wordt ingegaan op de rente risico's voor de lange termijn				
wordt ingegaan op mogelijke koersrisico's				nvt
wordt voldoende ingegaan op mogelijke kredietrisico's				nvt
wordt inzicht gegeven in de leningenportefeuille				
wordt inzicht gegeven in de rentekosten en de rentebaten				
algemeen				
verwijzing naar relevante beleidsnota's				
samenvatting van geldend beleid				
specifiek				
meetbaarheid				
realistisch				
tijdgebonden				
Conclusie	Deze paragraaf voldoet volledig aan de door ons gestelde criteria.			

VERBONDEN PARTIJEN

vraag	ja	deels	nee	toelichting
Wordt voldoende inzicht verschaft over de verbonden partijen waarvan sprake is (lijst)				
Bevat de paragraaf de visie op verbonden partijen in relatie tot de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting				
wordt inzicht gegeven in de kaders van beleid aangaande (het aangaan van nieuwe) participaties met name de condities waaronder het publieke belang is gediend met behartiging door verbonden partijen.				Dit inzicht wordt niet gegeven. Het is de vraag in hoeverre dit voor de gemeente Waalre van toepassing c.q. opportuun is.
wordt voldoende inzicht verschaft in hoe de verbondenheid er uit ziet (% deelname/GR etc.)				
wordt per verbonden partij vermeld: het openbaar belang, het eigen vermogen, de solvabiliteit, het financieel resultaat, het financieel belang en de zeggenschap van de gemeente?				Ja, in zoverre als van toepassing.
bevat de paragraaf de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen				Ja, in zoverre als van toepassing.
wordt ingegaan op nieuwe verbonden partijen, beëindiging van bestaande verbonden partijen, wijzigingen van bestaande verbonden partijen, en eventuele problemen bij verbonden partijen?				Ja, in zoverre als van toepassing.
wordt voldoende ingegaan op de vraag welke doelstellingen de gemeente met de partijen wil bereiken?				
wordt voldoende ingegaan op de vraag hoe de gemeente het doelmatig handelen van deze partijen monitort				
algemeen				
verwijzing naar relevante beleidsnota's				
samenvatting van geldend beleid				
specifiek				
meetbaarheid				
realistisch				
tijdgebonden				
Conclusie	De paragraaf Verbonden Partijen voldoet volledig aan de door ons gestelde criteria. In niet alle gevallen is de Waalrese situatie van toepassing op de geformuleerde criteria, vandaar dat vaak het antwoord "deels" met de toelichting "Ja, in zoverre als van toepassing" is toegevoegd.			

GRONDBELEID

vraag	ja	deels	nee	toelichting
wordt in voldoende mate ingegaan op het vigerende grondbeleid				In een aparte nota. Zie nota "op goede gronden".
wordt voldoende ingegaan op thans lopende projecten?				Staat summier in deze paragraaf zelf. Er wordt verwezen naar onderliggende nota's en onderdelen programma's
wordt voldoende ingegaan op de nog te ontwikkelen plannen				
wordt ingegaan op risico's die per project gelopen worden				Summier in deze paragraaf en dan alleen maar in algemene zin
wordt voldoende ingegaan op de waarschijnlijke financiële uitkomst van deze projecten				
bestaat er voldoende inzicht in het moment waarop de individuele projecten gereedkomen?				Niet in deze paragraaf. Wellicht dat dit wel gebeurt in onderliggende nota's en plannen.
wordt ingegaan op de verwerving en uitgifte van gronden				
wordt ingegaan op de huidige grondvoorraad				
wordt ingegaan op gronden in erfpacht en erfpacht-opbrengsten				
wordt in een totaaloverzicht ingegaan op de totale financiële stand van zaken van de grondexploitatie				
wordt inzicht gegeven in de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's algemeen				
verwijzing naar relevante beleidsnota's				
samenvatting van geldend beleid				Summier in deze paragraaf.
specifiek				
meetbaarheid				
realistisch				
tijdgebonden				
Conclusie	In deze paragraaf dienen nadrukkelijk de onderliggende nota's, plannen en projecten betrokken te worden. Veel zaken betreffende het grondbeleid worden niet in deze paragraaf genoemd, maar (naar we mogen aannemen) in onderliggende nota's e.d. Wat dat betreft, is de informatiedichtheid van de paragraaf Grondbeleid laag. Enige uitdieping van de achterliggende informatie zou deze paragraaf meer body en inhoud hebben gegeven.			

BEDRIJFSVOERING

vraag	ja	deels	nee	toelichting
213a-onderzoeken				
wordt gerapporteerd over de voortgang van de onderzoeken 213a				
algemene visie op bedrijfsvoering				
wordt voldoende inzicht gegeven in de vigerende algemene visie op de bedrijfsvoering?				Summer
wordt ingegaan op de relatie tussen de gemeente en haar inwoners				
Personeel				
wordt inzicht gegeven in de totale formatie				
wordt inzicht gegeven in de wijzigingen binnen de formatie				
wordt inzicht gegeven in het formatiebudget				
wordt inzicht gegeven in het ziekteverzuim				
wordt inzicht gegeven in het burger m.b.t. inhuur				
wordt inzicht verschaft over de beleidsvoornemens aangaande het personeelsbeheer?				
Organisatie				
wordt inzicht gegeven op de vigerende visie aangaande de organisatie?				Fragmentarisch.
I&A				
wordt ingegaan op de meest belangrijke ontwikkelingen en voornemens op I&A-terrein?				
Planning & Control				
wordt inzicht gegeven in de belangrijkste ontwikkelingen mbt planning en control				
Juridische control				
wordt voldoende inzicht gegeven in de belangrijkste ontwikkelingen mbt juridische control?				
Communicatie				
wordt voldoende inzicht gegeven in belangrijkste ontwikkelingen mbt de interne communicatie				
wordt voldoende inzicht gegeven in belangrijkste ontwikkelingen mbt de externe communicatie				
algemeen				
verwijzing naar relevante beleidsnota's				
samenvatting van geldend beleid				
specifiek				
meetbaarheid				
realistisch				
tijdgebonden				
Conclusie	In deze paragraaf wordt weinig concrete informatie over de bedrijfsvoering gegeven. Zelfs basale gegevens over formatie, ziekteverzuim e.d. ontbreken. Veelal zijn de gegevens van een globaal niveau, bijvoorbeeld over zaken betreffende de organisatie, personeelsbeleid, communicatiebeleid etc. Dit algemene zorgt ervoor dat de "SMARTheid" laag scoort. Het verdient daarom aanbeveling de paragraaf Bedrijfsvoering concreter te maken.			

Bijlage 5 Checklist COLLEGEPROGRAMMA

vraag	ja	deels	nee	toelichting
Sluiten de verkiezingsprogramma's aan bij de indeling van de programmabegroting?				
Sluit het collegeprogramma aan bij de indeling van de programmabegroting? (programma's en paragrafen)				Wel op prog nivo, deels op paragraaf nivo
Is het programma op hoofdlijnen geformuleerd. Geeft het ruimte voor operationele uitwerking				
Is het collegeprogramma meerjarig geformuleerd?				
Is het programma volledig. Zijn alle relevante beleidsterreinen benoemd?				Ja, in zoverre ze zijn genoemd in visie 2002. Er zijn echter meer terreinen te benoemen.
bevat het programma duidelijke speerpunten van beleid?				
is de noodzaak van beleid duidelijk				
zijn de te verrichten prestaties duidelijk				Wordt wel aangegeven wat (acties) maar niet hoe goed (prestatie/kwal)
zijn de te bereiken effecten duidelijk				
wordt voldoende aangegeven wanneer welke prestaties geleverd zijn?				*
Is het collegeprogramma financieel vertaald?				*
algemeen				
specifiek				*
meetbaarheid				*
realistisch				*
tijdsgebonden				*
Conclusie	De beoordeling is afhankelijk of het collegeprogramma sec wordt geevalueerd of dat de combinatie collegeprogramma en de vertaling coalitoeakkoord 2006-2010 in collegeprogramma 2006-2010 wordt geevalueerd. In het eerste geval is het oordeel negatief "nee" omdat het collegeprogramma vooral in visiedocument is waarin op hoofdlijnen doelen en voorgenomen acties worden aangegeven. In combinatie met het document vertaling coalitoeakkoord 2006-2010 in collegeprogramma 2006-2010 wordt het geheel veel concreter en wordt per thema duidelijk welke doelen leiden tot welke acties, wanneer eea uitgevoerd gaat worden en welke middelen hiervoor worden aangewend. Onduidelijk blijft hoe goed men de acties wil uitvoeren dwz welke kwaliteitsnormen men zich stelt en hoe eea "afgerekend" kan worden of met andere woorden wanneer kan de raad tevreden zijn			

Bijlage 6 VRAGENLIJST

Geacht raadslid,

31 oktober 2006.

De rekenkamer van de gemeente Waalre voert een onderzoek met de volgende onderzoeksvraag:

Biedt het collegeprogramma, de kadernota en de programmabegroting 2007 voldoende en duidelijke kaders voor sturing door de raad? Zijn de meest relevante componenten van de collegeprogramma's vertaald in de programmabegroting en kan de raad zich op basis van de geformuleerde doelen-activiteiten-middelen in de programmabegroting achteraf (bij de verantwoording) voldoende een oordeel vormen over de doelrealisatie.

Met de uitvoering van dit onderzoek streeft de Rekenkamer drie doelen na:

1. nagaan hoe het is gesteld met de inhoud van de programmabegroting 2007. Hoe begrijpelijk, consistent en inzichtelijk etc. is de programmabegroting? Voldoet de programmabegroting aan de in de wet en gemeentelijke regelgeving gestelde eisen?
2. vaststellen op welke wijze de raad zelf oordeelt over de kwaliteit van de programmabegroting als instrument binnen het proces van kaderstelling, beleidsvoorbereiding en controle, en nagaan hoe de raad tegen de totstandkoming en de behandeling van de programmabegroting aankijkt.
3. nagaan of en in hoeverre het collegeprogramma aan de daaraan te stellen eisen voldoet en of dit programma juist en volledig in de programmabegroting wordt vertaald.

Het is uiteindelijk de bedoeling dat het onderzoek zal leiden tot aanbevelingen voor verdere verbetering van de kwaliteit van de programmabegroting.

Omdat de programmabegroting een belangrijk document voor de raad is om haar kaderstellende en controlerende taak invulling te geven, acht de rekenkamer het belangrijk om het oordeel van de raad te vernemen over dit document en de documenten en processen daaromheen. We willen de mening van de raadsleden peilen door gebruik te maken van een schriftelijke vragenlijst die aan alle raadsleden wordt toegezonden. De betreffende vragenlijst treft u aan als bijlage.

Op basis van de ontvangen reacties zullen vervolgens interviews plaatsvinden met een beperkt aantal raadsleden i.c. de fractievoorzitters en/of de begrotingsspecialisten binnen de fracties. Deze interviews worden gehouden om een nadere onderbouwing te verkrijgen van de uitkomsten van de schriftelijke bevraging. Ook zal in de interviews worden ingegaan op de rol van de raad in het begrotingsproces en bij de ontwikkeling van de programma's en programmabegroting, met name met het oog op mogelijke verbeterpunten die door raadsleden worden gesignaleerd.

De vragen in de vragenlijst hebben betrekking op vier thema's.

Allereerst worden met behulp van enkele algemene vragen de geïnterviewden 'gepositioneerd' (bijvoorbeeld uw functie binnen uw partij, het aantal jaren dat u raadslid bent, etc.). Een belangrijk deel van de vragen richt zich vervolgens op de programmabegroting "as-is". Deze vragen hebben ondermeer betrekking op de helderheid van de doelen, de leesbaarheid e.d.

Een derde groep vragen richt zich op de totstandkoming van de programmabegroting met vragen over het begrotingsproces en de stuurmogelijkheden bij de totstandkoming.

Het vierde thema met vragen gaat over de behandeling van de begroting.

Wij vragen u vriendelijk, maar met nadruk, uw medewerking door de vragenlijst in te vullen en aan ons via email **voor 11 november** te retourneren (emailadres: wgouw@vbdw.nl en f.heemstra@chello.nl). Mocht u vragen hebben, stuur dan een email, naar genoemde emailadressen.

Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking,

Met vriendelijke groet,

Prof.dr.ir. Fred Heemstra (voorzitter)

Drs. Walter Gouw

Drs. W. Lindelauf RA RO

Vragenlijst Raadsleden

Toelichting

Bij het geven van een ´digitaal´ antwoord vragen we u uw antwoord te geven door een x in te typen bij uw antwoordkeuze. Voorbeeld:

- x ja
 nee

Vragen

Thema 1: algemene gegevens

1 Van welke partij bent u?

Antwoord: _____

2. Wat is uw naam?

Antwoord: _____

3. Maakt uw partij deel uit van de coalitie?

- ja
 nee

4. Hoe lang bent u al raadslid?

Antwoord:

- Vanaf maart 2006
 Vanaf maart 2002
 Vanaf maart 1998
 Eerder
 Anders

5. Welke functie vervult u binnen uw partij/ welke programma's behoren tot uw aandachtsterrein?

Antwoord: _____

Thema 2: inhoud van de begroting

6. In welke mate hebt u de verschillende onderdelen van de programmabegroting gelezen?

• Programmaplan

- Niet
 Globaal
 Intensief

• Paragrafen

- Niet
 Globaal
 Intensief

• Financiële begroting

- Niet
 Globaal
 Intensief

• Overige onderdelen

- Niet
 Globaal
 Intensief

Eventuele opmerkingen:

7. Wat vindt u van de opbouw van de begroting?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

8. Wat vindt u van de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de begroting?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

9. Hoe beoordeelt u de bruikbaarheid van de begroting voor uw kaderstellende taak?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

10. In welke mate hebt u met de begroting een middel in handen waarmee u uw controlerende taak het komende jaar kunt waarmaken?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

11. In welke mate hebt u met behulp van de begroting zicht op de bestedingen, inkomsten en vermogenspositie van de gemeente?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

12. In welke mate bestaat er volgens u verband tussen de invulling van de 3 W-vragen?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

13. In welke mate hebt u, per afzonderlijk programma, zicht op de (beleids-)doelen in de komende periode (1^e W-vraag)?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

14. In welke mate is het collegeprogramma/raadsprogramma/coalitieprogramma zichtbaar in de begroting verwerkt?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

15. In welke mate is u duidelijk op welke wijze de gestelde doelen (in de 1^e W-vraag) worden bereikt (2^e W-vraag; wat gaan we daarvoor doen)?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

16. In welke mate geeft de begroting u inzicht in de financiële middelen en in welke mate hebt u zicht op de kosten van nieuw beleid? (3^e W-vraag)?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

17. In welke mate geeft de begroting u inzicht in de tijd die nodig is om de doelstellingen (1^e W) en productie (2^e W) te realiseren?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

18. Over welk onderdeel van de begroting bent u het meest tevreden en welk onderdeel van de begroting moet volgens u nog worden verbeterd?

Antwoord:

19. Op welke wijze zou, volgens u, de bruikbaarheid van de programmabegroting verbeterd kunnen worden?

Antwoord:

Thema 3: totstandkoming van de begroting

20. In welke mate bent u geïnformeerd over de wijze van totstandkoming van de begroting?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

21. In welke mate hebt u invloed gehad op de programma-indeling?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

22. In welke mate bent u betrokken geweest bij de totstandkoming van de begroting?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

23. In welke mate hebt u voldoende invloed gehad bij het formuleren van nieuw beleid?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

24. In welke mate bent u op tijd betrokken bij de totstandkoming van de begroting?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

25. In welke mate vindt u dat de begroting “van de raad” is?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

26. In welke mate is volgens u de begroting “dual” tot stand gekomen?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

27. Welke verbeteringen stelt u voor wat betreft de totstandkoming van de begroting?

Antwoord:

Thema 4: behandeling van de begroting

28. In welke mate zijn bij de begrotingsbehandeling de programma's als uitgangspunt genomen?

- Onvoldoende

- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

29. In welke mate heeft de raad mogelijkheden gekregen om de begroting te amenderen?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

30. In welke mate heeft de raad van deze mogelijkheden (tot amenderen) gebruik gemaakt?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

31. In welke mate heeft er tussen de raadsleden onderling debat plaatsgevonden over de inhoud van de programma's?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

32. In welke mate, vindt u, dat door de wijze van behandeling van de begroting gevolg is gegeven aan de doelstellingen van het dualisme? (Met andere woorden: is de begroting "dual" behandeld)?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende

- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

33. In welke mate bent u tevreden over de indeling van de begrotingsbehandeling (ruimte voor debat, schorsingen, termijnen, duur van de vergadering etc.)?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

34. In welke mate ging u na de begrotingsbehandeling tevreden naar huis?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Eventuele opmerkingen:

35. Welke verbeteringen stelt u voor wat betreft de behandeling van de begroting?

Antwoord:

Bijlage 7 RESULTATEN ENQUÊTE

Thema 2: inhoud van de begroting

6. In welke mate hebt u het Programmaplan gelezen?			
Antwoordmogelijkheden	Niet	Globaal	Intensief
Score Gem score=2,75	-	6	9
6. In welke mate hebt u de Paragrafen gelezen?			
Antwoordmogelijkheden	Niet	Globaal	Intensief
Score Gem score=2,5	-	9	6
6. In welke mate hebt u de Financiële begroting gelezen?			
Antwoordmogelijkheden	Niet	Globaal	Intensief
Score Gem score=2,4	-	10	5
6. In welke mate hebt u de overige onderdelen gelezen?			
Antwoordmogelijkheden	Niet	Globaal	Intensief
Score Gem score=2,4	3	5	7

opmerkingen:

- V.w.b. het programmaplan: ik heb mijn eigen deel (leefomgeving) intensief gelezen en de overige globaal. V.w.b. de paragrafen: dit is voor mij de eerste keer en ik vond dit toch vrij taaie kost en heb ook niet onbepaald tijd. V.w.b. de financiële begroting: ik heb het investeringsplan 2007 – 2010 intensief bestudeerd en de andere delen meer globaal, om de zelfde reden als vermeld bij de paragrafen
- Het kostte nogal veel moeite om de samenhang te ontdekken tussen het programmaplan en de paragrafen.
- Ik heb de hele begroting scannend gelezen, mede vanwege tijd.
- Het is moeilijk om de verbanden tussen de verschillende delen van de begroting te begrijpen. Er zijn een groot aantal posten waar kosten en baten niet bij elkaar staan. Er zijn gebrekkige prestatie-indicatoren en resultaat specificaties. Veel subjectieve benoemingen die weinig voldoen aan het "SMART" principe.
- Vergelijking van huidige begroting met de vorige. Beoordeling van de prestatie-indicatoren.
- Duidelijke overzichten ontbreken, waardoor intensieve bestudering noodzakelijk is, wat niet haalbaar is gegeven de tijd en capaciteit van een eenpersoons fractie.

7. Wat vindt u van de opbouw van de begroting?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,8	1	4	5	3	2

opmerkingen:

- Ik weet niet precies wat u bedoelt. Ik vind de cijfers wel op een erg hoog aggregatieniveau, waardoor het moeilijk is om te weten wat er nu precies wel en niet onder een bepaalde post valt
- Het kostte nogal veel moeite om de samenhang te ontdekken tussen het programmaplan en de paragrafen.
- Er zou meer samenhang tussen de onderdelen moeten zijn.
- Geen mening, eerste keer dat ik een begroting lees, heb geen referentie.
- Te weinig zichtbaar welke bandbreedtes/keuzes mogelijk zijn.
- Er wordt driftig over prachtige plannen gesproken Maar in de begroting zijn hier geen bedragen voor opgenomen. Bovendien zijn deze plannen niet "SMART" en door het ontbreken van prestatie indicatoren niet te controleren. Ook op de richting van de investeringen hebben wij geen enkel zicht Van de totale geplande investeringen 2007 gaat 89 % naar de publieke sector, waarvan weer 90% naar de brandweer. Misschien omdat we een nieuwe burgemeester hebben. Ook de Arrogantie waarmee de rioolrechten gepresenteerd zijn. De komende 4 jaar verhogen wij deze rechten met jaarlijks 3,5 %. En als de nieuwe raad er is, in 2010 gaan wij de tarieven voor het rioolrecht eens opnieuw bekijken! Bij de O.Z.B. tarieven spreekt men een verhoging conform het inflatie%. Dit is al jaren\hier 2,5 tot 3,5 %.

8. Wat vindt u van de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de begroting?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,5	1	7	4	3	-

opmerkingen:

- Afstemmen van teksten op elkaar kan beter, zgn. knip- en plakwerk. Aandacht voor tekstuele redactie vereist.
- Voor een raadslid al lastig, voor een inwoner moeilijk.
- Is enorm verbeterd, vergeleken met de vorige begrotingen.
- vroeger in 2005 meer detail, meer inzicht mogelijk.
- Matig. Dit kan met mijn beperkte ervaring te maken hebben.
- Te weinig vergelijking mogelijk met het vorige jaar. Zaken zijn moeilijk terug te vinden. Geen goede index.

9. Hoe beoordeelt u de bruikbaarheid van de begroting voor uw kaderstellende taak?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,2	2	8	5	-	-

opmerkingen:

- De gegeven kaders zijn wel gebruikt maar niet duidelijk uitgewerkt.
- Er ontbreken op tal van beleidsterreinen kaders. En als daar om gevraagd wordt, komen er vage beloften. De politiek wordt niet serieus genomen. Dit komt hoofdzakelijk omdat binnen het gemeentelijke apparaat de gedachte leeft, dat wij hen niet serieus nemen.
- Soms moeilijk omdat de prestatie indicatoren moeilijk in te schatten zijn en soms heel globaal zijn opgesteld.
- weinig concrete prestatie-indicatoren, onvoldoende meetbaar, moeilijk.
- Met name door het ontreken van meer concrete en meetbare gegevens komt de kaderstellende en controlerende taak van de raad in het gedrang. Om deze reden hebben wij een motie ingediend, die is aangenomen.

10. In welke mate hebt u met de begroting een middel in handen waarmee u uw controlerende taak het komende jaar kunt waarmaken?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=1,9	5	6	4	-	-

opmerkingen:

- Sommige posten zijn nog te abstract.
- Het is door schriftelijke vragen altijd mogelijk om naar de voortgang te vragen. Sommige al lopende projecten worden niet expliciet vermeld, bijv. Sportpark Waalre en het Klooster.
- PI's zijn onvoldoende specifiek.
- De prestatie indicatoren zijn niet specifiek en meetbaar!
- "SMART" niet goed gebruikt voor indicatoren en resultaat. Het is moeilijk om de verbanden tussen de verschillende delen van de begroting te begrijpen. Er zijn een groot aantal posten waar kosten en baten niet bij elkaar staan. Er zijn gebrekkige prestatie-indicatoren en resultaat specificaties. Veel subjectieve benoemingen die weinig voldoen aan het "SMART" principe.
- weinig concrete prestatie-indicatoren, onvoldoende meetbaar, moeilijk. Plus de amendementen en moties worden bij de jaarrekening niet genoemd. De raadsleden die het ongeveer 1.5 jaar later moeten beoordelen zijn veel kwijt, als het niet systematisch wordt aangeboden.
- Dit neemt alleen maar af omdat de productbegroting er niet meer voor de raad, maar alleen voor het college is. (Een kwestie van Uitvoering). Vroeger zagen we nog de resterende investeringen van voorgaande jaren. Maar helaas!
- Vooral door het ontreken van meer concrete en meetbare gegevens komt de kaderstellende en controlerende taak van de raad in het gedrang. Om deze reden hebben wij een motie ingediend, die is aangenomen.

11. In welke mate hebt u met behulp van de begroting zicht op de bestedingen, inkomsten en vermogenspositie van de gemeente?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,7	-	5	9	1	-

opmerkingen:

- Ik vind het (nog) lastig lezen
- Begroting geeft wel enig inzicht maar er echt “achter” kijken is niet gemakkelijk.
- Niet duidelijk is het deel dat stoelt op oud, soms heel oud, beleid. Definitie van dat beleid, wat het kost en wat het opbrengt is vaal niet duidelijk.

12. In welke mate bestaat er volgens u verband tussen de invulling van de 3 W-vragen?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score= 2,3	2	6	6	-	1

opmerkingen:

- Mis een beetje de concretere invulling van “Wat gaan we doen?”
- Poging wordt wel ondernomen. Eerst “Wat willen we bereiken”. Dan “Wat dan we ervoor”. En dan “Wat mag het kosten”. Maar het is moeilijk de link te vinden tussen “Wat doen we ervoor” en “Wat mag het kosten”.
- De raad heeft maar slechts 10 % van de uitgaven beperkte invloed. De overigen kosten betreffen het ambtelijke apparaat en is voor de raad een gegeven!
- Met name de verbinding tussen wat mag het kosten en wat gaan we daarvoor doen is door mij moeilijk te leggen.
- Die samenhang wordt pas duidelijk als er ook een borging is. Namelijk hebben we bereikt wat we wilden in de juiste termijnen en tegen de juiste hoeveelheid geld.
- Geen directe relatie zichtbaar met wat het mag kosten.
- Wat zijn de W vragen? WIE WAT WAAR?

13. In welke mate hebt u, per afzonderlijk programma, zicht op de (beleids-)doelen in de komende periode (1^e W-vraag)?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,4	1	7	7	-	-

opmerkingen:

- Mag concreter/ uitgebreider.
- Ach, er gebeurt hier in de gemeente niet zoveel! Een plantsoentje onderhouden, een stukje weg opnieuw asfalteren. En “stechelen” over de subsidies.
- Bij het programma Leefomgeving is het stukje “Wat willen we bereiken” in mijn ogen weinig concreet
- Consequenties van oud beleid is vaak onduidelijk.
- Performance indicators houden vaak geen verband met het doel en/of zijn zeer vaag geformuleerd (“SMART”-formulering en targetwaarde ontbreken dikwijls).
- Hier en daar te globaal.
- Wat zijn de W vragen? WIE WAT WAAR?

14. In welke mate is het collegeprogramma/raadsprogramma/coalitieprogramma zichtbaar in de begroting verwerkt?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,5	4	1	3	5	1

opmerkingen:

- Financieel zitten er verschillen tussen het coalitie-/ collegeprogramma en de door de ambtenaren geproduceerde begroting. Gedane beloften worden in de begroting om zeep geholpen
- Kon nog beter en explicieter, maar is ruim voldoende om mee te werken.

- Strookt absoluut niet met elkaar. Voorbeelden: Hoogte belastingen. Dienstverlening naar de burger. Dit komt naar mijn mening omdat het coalitieprogramma opgesteld is door de raadsleden/wethouders en de begroting is gemaakt door ambtenaren.

15. In welke mate is u duidelijk op welke wijze de gestelde doelen (in de 1^e W-vraag) worden bereikt (2^e W-vraag; wat gaan we daarvoor doen)?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,2	1	9	4	-	1

opmerkingen:

- Door slechte kwaliteit van prestatie-indicatoren is het niet altijd duidelijk wat er gedaan wordt om het doel te bereiken.
- De prestatie doelen kunnen directer worden geformuleerd.
- Ik vind vooral de eerste W-vraag erg vaag gehouden. De tweede W-vraag komt beter uit de verf
- Wat we er precis voor gaan doen is in veel gevallen niet duidelijk omschreven waardoor de relatie moeilijk te leggen is.
- Er is bijvoorbeeld geen zicht op de financiering van de brede school in Eekenrooi.

16. In welke mate geeft de begroting u inzicht in de financiële middelen en in welke mate hebt u zicht op de kosten van nieuw beleid? (3^e W-vraag)?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,3	2	8	3	2	

opmerkingen:

- Dit zou duidelijker mogen worden opgenomen. Aan de hand van de voorjaarsbeschouwingen inzicht in de kosten van nieuw beleid.
- Maar dat kan ook aan mij liggen. Het lezen van financiële begrotingen is niet mijn beste kant. Wat ik wel mis is zoals eerder aangegeven de duidelijke verbanden tussen wat we gaan doen en wat het mag kosten.
- Financieel wordt er over de lopende projecten, met name de brede School in Eekenrooi, slecht gecommuniceerd. Waarschijnlijk omdat er nog geen visie is op dit gebied. Dit blijkt wél uit de begroting. Dit geldt ook voor andere projecten.
- In de kosten van nieuw beleid is geen inzicht.

17. In welke mate geeft de begroting u inzicht in de tijd die nodig is om de doelstellingen (1e W) en productie (2e W) te realiseren?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=1,9	6	3	5	-	1

opmerkingen:

- De prestatie-indicatoren geven hier te weinig inzicht in.
- Heb ik niet terug kunnen vinden.
- Niet altijd voldoende duidelijk.

18. Over welk onderdeel van de begroting bent u het meest tevreden en welk onderdeel van de begroting moet volgens u nog worden verbeterd?		
	Tevreden	Ontevreden
1	Tevreden: de opbouw en vormgeving van de begroting. Het financiële overzicht per programma.	Ontevreden: de kwaliteit van de prestatie-indicatoren, de erg summiere toelichting op grote schommelingen in uitgaven
2	Opbouw in onderdelen was voldoende duidelijk	-
3	Meest tevreden over "wat willen we bereiken" hoewel nog niet echt goed is.	Verbetering behoeft het inzichtelijk maken voor niet specialisten met name de samenhang tussen

		wat gaan we ervoor doen en wat mag het kosten. Wat zeker verbeterd moet worden is de beschrijving van de prestatie indicatoren. Wat verder ook zou helpen is als aangegeven wordt waar de beleidsruimte voor de gemeente zit. Veel zaken liggen gewoon (wettelijk) vast.
4	De indeling zoals nu is voortreffelijk en sluit aan bij de door de raad vastgestelde Visie Waalre 2020.	De inzichtelijkheid moet echter verbeterd worden. De op de diverse plaatsen voorkomende zelfde getallen (kosten of baten + onderwerp) moeten makkelijk aan elkaar gerelateerd zijn en terug te vinden. Dat is nu een heel zoek. Opzet?
5	-	Over de verantwoording van de reserves en voorzieningen. Alle onderdelen moeten "SMART". Hoeveel bouwvergunningen per werknemer bij Bouw en Woningtoezicht. Hoeveel gesprekken of brieven per werknemer op de afd. Sociale/Zaken.
6	De financiële begroting is goed en duidelijk.	Grondbedrijf is zeer onduidelijk en geeft veel vragen terwijl dit onderdeel belangrijk bijdraagt aan de baten van de begroting. Lokaal verkeer is niet uitgewerkt terwijl dit een belangrijk onderwerp is in onze gemeente.
7	Meest tevreden: leesbaarheid van programma.	Verbeterpunt: Formulering van performance indicators en relatie tussen doel en PI.
8	Gemeenschappelijke regelingen (pp. 89) geeft inzicht in samenwerkingsverbanden.	
9		Geen onderscheid moet op de onder 9 aangegeven punten in de breedte beter (Met name door het ontreken van meer concrete en meetbare gegevens komt de kaderstellende en controlerende taak van de raad in het gedrang. Om deze reden hebben wij een motie ingediend, die is aangenomen).
10		De totale leesbaarheid en inzichtelijkheid dienen verbeterd te worden. Men kan niets terug vinden zonder lang te zoeken
11		PI's moeten veel beter
12	Tevreden over de meerjarenplannen / projecten aan het begin, vanwege helder overzicht..... De rest is te veel tekst, te weinig abstractie en visualisatie. Vervaardigd vanuit de boodschapper, niet vanuit de gebruiker.

19. Op welke wijze zou, volgens u, de bruikbaarheid van de programmabegroting verbeterd kunnen worden?

Antwoord:

- Beter/ uitgebreidere toelichting bij de programma's.
- Door duidelijke doeleinden te formuleren. Nu is het nog veel al politiek verstandig geformuleerd, zodat je nooit echt aansprakelijk gesteld kan worden als een doel niet gehaald wordt.
- Zie vraag 18 (bij nr. 3). Daaraan toegevoegd: neem een risicoparagraaf op. "wat gaat er fout als..."
- Indien meer "SMART" dus meetbare mijlpalen benoemd zouden worden. Daarnaast zoals al boven aangegeven en check na afloop inclusief rapportage of het gewenste resultaat inderdaad behaald is. En ook consistent in de tijd.
- Beter taalgebruik en eenduidige redactie komen de leesbaarheid ten goede. Structuur zou beter kunnen.
- Zie mijn opmerkingen bij de vorige vragen. "SMART" en een aanpassing van de groepering van kosten en baten. Ook een overzicht hoe de kosten verdeelstaat werkt en de vermelding van de belaste uren. Hier klinkt een beetje heimwee naar de productbegroting!

- Formulering van performance indicators en relatie tussen doel en PI.
- Financiën dichter bij prestatie indicatoren en apart aangeven welke samenhangen er mogelijk zijn, bijv. woningbouw levert geld op voor onderwerp.
- Spreekt voor zich. Zaken moeten gemakkelijk terug gezocht kunnen worden. Teven dient een duidelijk beeld te zijn t.o.v. voorgaande jaren.
- Meer detailinfo voor raadsleden beschikbaar stellen zodat we minder vragen hoeven te stellen.
- Een presentatie maken die bovenop het officiële wettelijke document, communicatief optimaal de raadsleden informeert over de inhoud. De essentie, de grote lijnen, objectief en helder presenteren in “management summaries” en “infographics” geeft in één oogopslag de essentie weer van de begroting.

Thema 3: totstandkoming van de begroting

20. In welke mate bent u geïnformeerd over de wijze van totstandkoming van de begroting?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=1,5	8	5	1	-	1

opmerkingen:

- Geen tussentijdse kadernota/perspectiefnota o.i.d.
- Opeens ligt het er.
- Volgens mij ben ik niet geïnformeerd over de totstandkoming van de begroting, maar dit lijkt me ook een taak voor het ambtelijke apparaat
- Niet geïnformeerd. Hoewel de deur van de betrokken ambtenaren wel voor ons open staat als we vragen hebben.
- Moet dat? We geven in de voorjaarsbeschouwingen aan wat we zouden willen en daar gaan ze mee aan de slag. Wel is onduidelijk hoe de fte's verdeeld zijn. Maar dat is ook een beetje uitvoering. Zie hier het dilemma.
- Onze motie zijn voorbereid met het derde concept. Terwijl we deze moties kunnen aanpassen om dat de definitieve begroting zij het dan tekstueel afwijkt van het concept.
- Geen mening, dit kan aan mij voorbij gegaan zijn, omdat ik pas 1 maand in de raad zit.
- Niet gebruikelijk.
- Helemaal niet geïnformeerd.

21. In welke mate hebt u invloed gehad op de programma-indeling?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2	5	4	1	2	3

opmerkingen:

- n.v.t. gebaseerd op Waalre 2020 die we met zijn allen hebben vastgesteld, is prima
- De programma indeling is zoals in het document Visie Waalre 2020 en deze indeling is in ik geloof de vorige raadsperiode afgesproken.
- Geen.
- Voor zover ik weet geen invloed, tenzij de voorjaarsbeschouwingen daartoe worden gerekend,
- De indeling komt voort uit de raadsbrede overeengekomen Visie Waalre 2020_ onder de vorige coalitie.
- Gebaseerd op de Visie 2020.
- Via Visie 2020 is een keuze gemaakt. Aantal dingen zijn altijd arbitrair.
- Bij de Voorjaarsbeschouwingen hebben wij invloed gehad door het inbrengen van wensen op basis van het coalitieprogramma. Op het sluitend maken van de begroting en eventuele bezuinigingen op ingediende (bestuurlijk als wel als ambtelijk) voorstellen niet meer. Ook ontbreekt het zicht daarop.

22. In welke mate bent u betrokken geweest bij de totstandkoming van de begroting?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=1,4	8	6	-	-	1

opmerkingen:

- Input via voorjaarsbeschouwingen

- Voor zover ik weet geen invloed, tenzij de voorjaarsbeschoouwingen daartoe worden gerekend.
- In de eerste jaren van het dualisme is dit wel geweest. Toe namens de fractie als raadscommissielid-niet raadslid.
- Alleen de voorjaarsbeschoouwingen, maar weinig invloed van eigen inbreng te merken.
- Bij de Voorjaarsbeschoouwingen hebben wij invloed gehad door het inbrengen van wensen op basis van het coalitieprogramma. Op het sluitend maken van de begroting en eventuele bezuinigingen op ingediende (bestuurlijk als wel als ambtelijk) voorstellen niet meer. Ook ontbreekt het zicht daarop.
- Helemaal niet.

23. In welke mate hebt u voldoende invloed gehad bij het formuleren van nieuw beleid?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=1,7	7	3	3	-	2

opmerkingen:

- Via wensen in voorjaarsbeschoouwingen
- Via het collegeprogramma?
- Dit jaar zijn de coalitieprogramma's en het collegeprogramma de basis geweest.
- Coalitie is uit op snelle uitvoering verkiezingsbeloften. Eerder afspraken in de begroting worden niet nagekomen.
- Zoals gemeld via de voorjaarsnota en hopelijk het coalitieprogramma.
- Raad maakt beleid. Dit is bij de organisatie nog onvoldoende bekend, ondanks het feit dat het dualisme al 5 jaar is ingevoerd.

24. In welke mate bent u op tijd betrokken bij de totstandkoming van de begroting?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=1,4	10	2	2	-	1

opmerkingen:

- In fase van 3^e concept. Pap in principe dan al gestort
- Het 3^e concept is uitgereikt en kon gebruikt worden om vragen te stellen en het debat vooraf voor te bereiden.
- Voorjaarsbeschoouwingen zijn "op tijd", maar als er niets mee gedaan wordt is het verloren tijd.
- De stukken kwamen enkele weken voor de behandeling, doch in concept. Een paar dagen voor de begrotingsbehandeling kwam de definitieve versie met toch een aantal tekstuele en inhoudelijke aanpassingen. Deze konden niet meer worden meegenomen.
- Er zijn 3 concepten geweest. Het derde concept is voor het eerst aan de Raad gepresenteerd. Verder hierop geen invloed uit kunnen oefenen.

25. In welke mate vindt u dat de begroting "van de raad" is?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2	6	4	4	1	-

opmerkingen:

- Veel punten uit de voorjaarsbeschoouwingen zijn meegenomen.
- Ik vind dat de begroting van het college is.
- De ambtenaren hanteren de z.g. verdeel en heerspolitiek. We hebben 17 raadsleden verdeeld over 6 kampen!
- Zou het moeten zijn.
- De begroting is van het college.
- Het is in belangrijke mate de afspiegeling van coalitie- en collegeprogramma's. Echter het is toch vooral een product van het college en door de ambtenaren opgesteld.
- Goed, geen ingrijpende amendementen, dus niet alleen gedragen door coalitie.
- Raad zelf doet er er pas op het laatste moment iets mee.
- Deze begroting is van de ambtenaren met wat bijstellingen door het college.

26. In welke mate is volgens u de begroting “duaal” tot stand gekomen?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,2	4	6	3	2	-

opmerkingen:

- Voor zover ik weet is de begroting opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college en hebben wij er daarna pas invloed op
- Is een begroting duaal als alleen het college verantwoordelijk is voor de samenstelling? Ja denk ik. Na amenderingen is die ook voor de raad beïnvloed en zou dat tweezijdig acceptabel moeten zijn.
- Goed, voldoende vragen en amendementen, moties ingediend; constructief.
- Zie opm. over voorjaarsbeshouwingen.
- De Raad is niet betrokken geweest bij de totstandkoming van de begroting.

27. Welke verbeteringen stelt u voor wat betreft de totstandkoming van de begroting?

Antwoord:

- Een perspectiefnota/ kadernota op basis van de voorjaarsbeshouwingen, waarin de consequenties en kosten van het gewenste nieuw beleid wordt uiteengezet. Zodat de raad op basis hiervan keuzes aan kan geven voor de begroting.
 - In voorjaar een kadernota van het college op basis waarvan de wensen voor de begroting kenbaar worden gemaakt. Een eerste vertaling naar de raadsleden. Dan een technisch debat.
 - een eerdere start en een betere communicatie.
 - Een producten of dienstenbegroting waarop gespecificeerd staat wat men doet wat dat kost en hoeveel euro's de ambtenaren kosten (de overhead).
 - We zouden een voorbereidingscommissie uit de raad moeten hebben die vanaf het begin de grote lijnen moet uitzetten. In welke mate prioriteiten voor nieuw beleid moeten worden aangegeven door deze commissie weet ik niet zeker. Maar het zou een betere, minder afstandelijke houding van de raad bevorderen.
 - “SMART”-formulering Pi's.
 - Zichtbaar maken hoeveel geld bijvoorbeeld 1 % OZB verhoging is. Wat voor effect afname van de reserve heeft. Hoeveel inkomsten nieuwe burgers met zich meebrengen. Welke verplichtingen er zijn voor hoeveel jaren ten gevolge van een investering.
 - Raad tijdig informeren.
 - Info-avond voor raadsleden of misschien zelfs wel een beeldvormende vergadering in 2007.
 - Een meerdaagse conferentie waarin alle zaken ter discussie komen, alle partijen en belangengroepen invloed hebben.
- Een expert meeting waarin de maximale bijstelling van de begroting wordt bereikt ten opzichte van de minimale bijstelling nu.

Thema 4: behandeling van de begroting

28. In welke mate zijn bij de begrotingsbehandeling de programma's als uitgangspunt genomen?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,9	3	-	7	5	-

opmerkingen:

- De VVD heeft nadrukkelijk de begroting vergeleken met ons programma en onze voorjaarsbeshouwingen.
- Van het hele boekwerk (de begroting) omvatten slechts enkele bladzijden de programma's.

29. In welke mate heeft de raad mogelijkheden gekregen om de begroting te amenderen?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=3,4	-	3	7	6	-

opmerkingen:

- Vooraf amendementen indienen heeft goed gewerkt.

- Via de voorzitter een te grote invloed van de wethouders!
- Procedure is goed, maar partijen kunnen het nog meer uitbuiten. Dit jaar heeft het CDA een experiment door haar eigen moties en amendementen tijdig op internet te zetten, zodat burgers daarop kunnen reageren. Ook is een speciale Inloopavond georganiseerd. De kracht zit in het van te voren openbaar zijn van moties en amendementen, maar niet alle partijen maken de moties en amendementen openbaar. Maar net als bij raadsvoorstellen is tijdige beoordeling door verschillende burgers belangrijk voor verbetering van de besluiten. Daarnaast hebben we al een maand van te voren een achtergrondstuk verspreid, (reactie op luchtkwaliteitsplan) het blijkt dat er nu amendementen en moties van verschillende partijen op zijn gebaseerd.

30. In welke mate heeft de raad van deze mogelijkheden (tot amenderen) gebruik gemaakt?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score= 3,3	-	2	7	6	-

opmerkingen:

- Tussendoor (in het jaar) blijken er ook nog altijd wijzigingen mogelijk te zijn.

31. In welke mate heeft er tussen de raadsleden onderling debat plaatsgevonden over de inhoud van de programma's?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,6	2	3	9	1	-

opmerkingen:

- Alleen aan de hand van moties en amendementen.
- Goed, gezamenlijke moties en amendementen.
- Te weinig tijd en te weinig discipline van de raad zelf.
- Partijen dienen zelf initiatief te nemen. Wat het CDA belangrijk vindt is openbaarheid. Iedereen kan onze moties en amendementen in een vroegtijdig stadium zien.

32. In welke mate, vindt u, dat door de wijze van behandeling van de begroting gevolg is gegeven aan de doelstellingen van het dualisme? (Met andere woorden: is de begroting "dual" behandeld)?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,4	2	4	6	2	1

opmerkingen:

- Ik denk dat begroting wel redelijk dual is behandeld, maar ik weet niet precies wat u bedoelt
- De regie van de behandeling vergt een grote mate van discipline van de raadsleden.
- Goed, kritische houding raad naar college.
- De opzet van de avond is veel beter geworden, zie de procedure afspraken en de avond zelf. Echt beter! In 2003 werden er nog op de avond zelf moties en amendementen voor het eerst ingediend en was het een soort rad van avontuur.
- Het gaat nauwelijks in de begroting "over de burgers".

33. In welke mate bent u tevreden over de indeling van de begrotingsbehandeling (ruimte voor debat, schorsingen, termijnen, duur van de vergadering etc.)?					
Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=2,9	2	1	8	3	1

opmerkingen:

- Wat meer ruimte voor de algemene beschouwingen zou mogen, 5 minuten is erg kort.
- Vijf minuten voor algemene beschouwingen is ondanks gekozen speerpunten wel erg.
- Heb de indruk, dat er veel te strak geregisseerd werd, waardoor de spontaniteit, een van de smaakmakers van het debat, niet aanwezig is. De uitkomst is voorspelbaar.
- Misschien is het beter volgend jaar eerder te beginnen, bijv. 17:00 uur. Het wordt wel erg laat, hoewel in het verleden het vaak later werd.

- Het blijft een dilemma tussen tijd en kwaliteit. Iedere partij meer tijd in de 1^e termijn geven, betekent automatisch twee zittingsavonden.
- Voorbereiding, voorzitterschap en strakke planning erg belangrijk!
- 1. Beter is het te starten met de beantwoording van de AB'n door het college. Nu doen wij in de eerste rond het voorwerk over. 2. Meer tijd voor politieke statements. De huidige werkwijze leidt tot een zakelijke, niet politieke benadering

34. In welke mate ging u na de begrotingsbehandeling tevreden naar huis?

Antwoordmogelijkheid	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Geen mening
Score Gem score=3.1	1	1	8	4	1

opmerkingen:

- De gestructureerde en gedisciplineerde behandeling kwam de overeenstemming ten goede.
- beslist onvoldoende.
- Goed, constructieve houding alle partijen (zowel raad als B&W), meeste moties en amendementen PvdA zijn aangenomen.
- kan ik nog niet zeggen. In 2003 was dat met een kater.

35. Welke verbeteringen stelt u voor wat betreft de behandeling van de begroting?

Antwoord:

- Iets meer tijd uittrekken voor de algemene beschouwingen, eventueel eerder beginnen om niet de druk op de tijd op te voeren.
 - Iets meer spreekijd voor de algemene beschouwingen Per amendement ruimte om toe te lichten. Debat was redelijk
 - Het afschaffen van de raadscommissies is, zoals de "financiële commissie" duidelijk een misser van de eerste orde van deze coalitie. Met name in de voorbereiding van de begroting heeft deze commissie in het verleden zijn sporen verdient.
 - Er zou een betere scheiding tussen de "klimaten" moeten zijn zodat afzonderlijk over die onderwerpen gedebatteerd kan worden. Wel was het goed dat er per amendement een debat was. Als slot zou dan een debat over de financiële begroting kunnen plaats vinden. Waarna de amendementen en de goedkeuring kunnen plaatsvinden.
 - Geen. Ik werk in het bedrijfsleven en zie graag korte en efficiënte vergaderingen (motto: tijd=geld), dus ik ben tevreden over de avond! Kwaliteit werd gewaarborgd door beperkte tijd en door de constructieve houding van de partijen.
 - Nog niet. Behalve dat politieke partijen meer gebruik moeten maken van ambtelijke ondersteuning om betere amendementen en moties te krijgen en meer eigen onderzoek moeten doen en dit in een bijlage als referentie meesturen met hun voorstel. Nog beter om al na de voorjaarsbeschouwingen actie te nemen richting voorstellen en kennis te vergaren
 - 1. Beter is het te starten met de beantwoording van de AB'n door het college. Nu doen wij in de eerste rond het voorwerk over. 2. Meer tijd voor politieke statements. De huidige werkwijze leidt tot een zakelijke, niet politieke benadering.
 - Tijdspad was te kort. Meer tijd voor voorbereiding nodig.
 - Meer tijd voor het wijzigen van teksten van amendementen en moties.
 - Meer tijd voor reactie in eerste termijn.
 - Gepland overleg tijdens de partijen door de griffier opgesteld.
 - Totaal anders, bij 1e opstelling betrekken van raad en gemeenschap, een gezamenlijk product! Nu een product dat verdedigd wordt tegen aanvallen.
- Juist in onze kleine groene gemeente kunnen we een door Rijk, Provincie en VNG ondersteund experiment met een beleid en begroting opgesteld in nauwe samenspraak met bewoners (ja, ze bestaan echt!) ontwikkelen.
- Waalre is een aparte gemeente. Een eigen kabelmaatschappij, de meest vervuilde lucht gemeente, en de meest schone gemeente, de duurste straat van Nederland, en de meest arme mensen.
- Een cultuur van verbondenheid door verscheidenheid. Dat verzin je toch niet, dat is een kernwaarde die herkenbaar gemaakt kan worden.